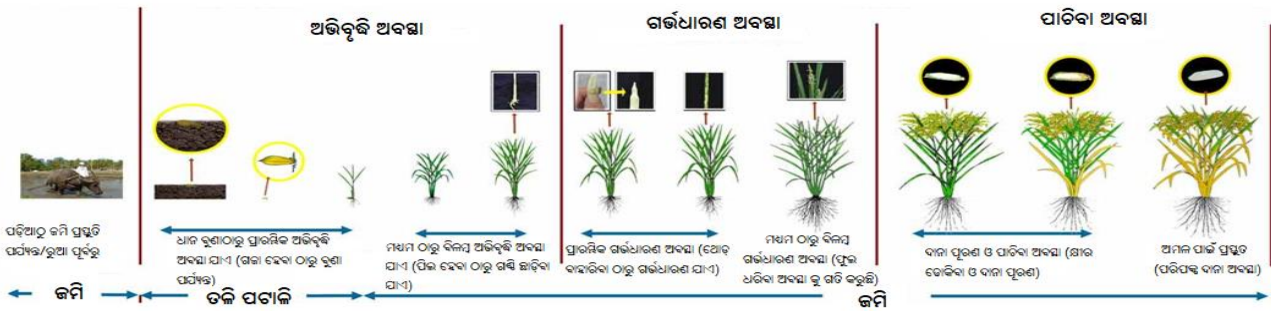

ଧାନ ଫସଲରେ ରୋଗ ପୋକ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଇ.ପି.ଏମ୍ ଏକ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ପଦ୍ଧତି ଅଟେ । ଏହା ଅର୍ଥନୈତିକ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଓ ପରିବେଶଜନିତ କ୍ଷତିହୀନ ନିମନ୍ତେ, ବିଭିନ୍ନ ପାରମ୍ପରିକ, ଯାନ୍ତ୍ରିକ, ଜୈବିକ ଓ ରାସାୟନିକ ପରିଚାଳନା କୌଶଳର ବ୍ୟବହାରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ ।

ଧାନ ଫସଲରେ ଆଇ.ପି.ଏମ୍ ପଦ୍ଧତିର ବ୍ୟବହାର ନିମ୍ନମତେ କରାଯାଇଥାଏ ।

- ନିୟମିତ ରୋଗ ପୋକ ନିରୀକ୍ଷଣ
- ଅନାବନା ଘାସ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
- କୀଟନାଶକର ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର
- ବିକଳ ହିସାବରେ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ଜୈବିକ ପଦ୍ଧତିରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ତଳିପଟାଳି ଓ ଚାଷ ଜମିରେ ଫସଲର ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଆଇ.ପି.ଏମ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୂପରେଖ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ତଳି ପଟାଳି

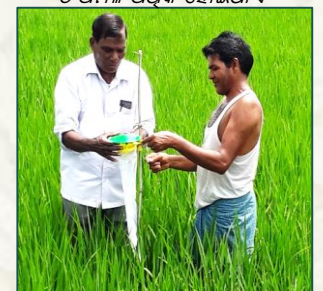
- ସ୍ଥାନୀୟ ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ରୋଗ ପୋକ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମା ଚୟନ କରନ୍ତୁ
- ରୋଗମୁକ୍ତ ବିହନ ବାଛନ୍ତୁ
- ପ୍ରତି କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ବିହନ ସହ ୫ – ୧୦ ଗ୍ରାମ୍ ଟ୍ରାଇକୋଟର୍ମା ମିଶାଇ ବିହନ ବିଶୋଧନ କରନ୍ତୁ
- କାହାଳିଆ ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଆଶଙ୍କା ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ତଳି ଓପାଡ଼ିବାର ୫ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ତଳି ପଟାଳିରେ ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହ ୦.୨ ଗ୍ରାମ୍ ଥାଇମୋଥୋକ୍ସାମ୍ ୨୫% ଡବ୍ଲୁ.ଜି. ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ

ମୁଖ୍ୟ ଜମି

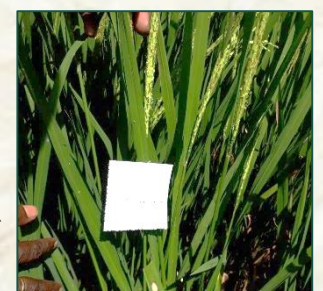
- ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୨୦ ସେ.ମି. ଓ ଗଛ କୁ ଗଛ ୧୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ତଳି ରୁଅନ୍ତୁ
- ପ୍ରତି ୨ ମି. ବା ୧୦ ଧାଡ଼ି ପରେ ୩୦ ସେ.ମି. ଖାଲି ସ୍ଥାନ ରଖନ୍ତୁ
- ପ୍ରାକୃତିକ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଜମି ହିଡ଼ରେ ଫସଲ କରନ୍ତୁ
- ସ୍ଥାନ ଭିତ୍ତିକ ଖାଦ୍ୟସାର ଓ ଅନାବନା ଘାସ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୁପାରିଶ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ । ଏଥିପାଇଁ ଆପଣ ଧାନ ଫସଲ ପରିଚାଳକ (ଆଇ.ପି.ଏମ୍) ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ (<http://webapps.irri.org/in/od/rcm/>)
- ରୋଇବାର ୧୫ ଦିନ ପରଠାରୁ ପ୍ରତି ସପ୍ତାହ ବ୍ୟବଧାନରେ କିଆରୀରେ ବୁଲି ରୋଗପୋକ ଆକ୍ରମଣ ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ । ରୋଇବାର ୨୦ – ୩୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବୀଜାଣୁ ଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଦେଖାଗଲେ ବିଳମ୍ବରେ ଯବକ୍ଷାରଯାନ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ
- କାଣ୍ଡବିକ୍ଷା ପୋକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ରୋଇବାର ୧୫ ଦିନ ପରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୮ ଟି ସଙ୍ଗ ଆକର୍ଷକ ଯନ୍ତ୍ର ବା ଫେରୋମୋନ୍ ଟ୍ରାପ୍ ବସାନ୍ତୁ । ପ୍ରତିଟି ଯନ୍ତ୍ରରେ ୫ ମି.ଗ୍ରା. ଲିଓର ଦିଅନ୍ତୁ
- ରୋଇବାର ୨୧ ଦିନ ପରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୫ ଟି ଲେଖାଏ ଟ୍ରାଇକୋକାର୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଫୁଲ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି ୧୫ ଦିନରେ ଥରେ ଏହାକୁ ପୁନଃ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ
- ହିଡ଼କୁ ନଜର କରନ୍ତୁ । ଯଦି ଘାସରେ ଆହ୍ଲାଦ ପୋଡ଼ା ରୋଗ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ତେବେ ଟ୍ରାଇଆଜୋଲ କବକନାଶକ ସ୍ତ୍ରୋ କରନ୍ତୁ
- କାଣ୍ଡ ବିକ୍ଷା ପୋକ କିମ୍ବା ପତ୍ର ମୋଡ଼ା ପୋକ ଦେଖାଦେଉଥିଲେ ରୋଇବାର ୬୦ ଦିନ ପରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍ କାର୍ତାପ୍ ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରାଇଡ୍ ୫୦ ଡବ୍ଲୁ.ପି. ସ୍ତ୍ରୋ କରନ୍ତୁ
- ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଦେଖାଦେଲେ ଜମିରୁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ କରନ୍ତୁ
- ଚାଷ ଅଞ୍ଚଳରେ ସାଆରା ରୋଗ ବା ଶସ୍ୟ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଆଶଙ୍କା ଥିଲେ ଫୁଲ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତିଷେଧକ ଭାବେ ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହ ୧ ମି.ଲି. ପ୍ରୋପିକୋନାଜୋଲ ୨୫% ଇ.ସି. ସ୍ତ୍ରୋ କରନ୍ତୁ

ଟ୍ରାଇକୋଟର୍ମା ସାହାଯ୍ୟରେ ବିହନ ବିଶୋଧନ ବ୍ଯାବାର ଗଛର ଆଶାନ୍ୱରୁପ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଅମଳ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ

ଜମିରେ କୀଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସଙ୍ଗ ଆକର୍ଷକ ଯନ୍ତ୍ର ବସାଯାଇଛି

କାଣ୍ଡବିକ୍ଷା ପୋକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଟ୍ରାଇକୋକାର୍ଡର ବ୍ୟବହାର

ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ବା ଇକୋଲୋଜିକାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ମାଧ୍ୟମରେ ଧାନ ଫସଲରେ ରୋଗପୋକ ପରିଚାଳନା

ଇକୋଲୋଜିକାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ, ଆଇ.ପି.ଏମ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଅଂଶବିଶେଷ ଅଟେ। ଏହି ପଦ୍ଧତି ଚାଷ ଜମିରେ ଉପକାରୀ କୀଟ ମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବେ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କୀଟ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଇଥାଏ।

- ମୁଖ୍ୟ ଜମି ଓ ତଳି ଘେରାରେ ଜିଆ ଖତ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦ୍ବାରା ବୁଡିଆଣୀ ଜାତୀୟ କୀଟଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିର ହୋଇଥାଏ ଓ ଜଳଜ ଶିକାରୀ କୀଟଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢିଥାଏ।
- ଉପକାରୀ କୀଟ ମାନଙ୍କ ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଫସଲର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର କୀଟନାଶକ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବେ ସୁରକ୍ଷିତ କୀଟନାଶକର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ।
- ରୋଗବାର ପ୍ରତି ୨ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୩୦ ସେ.ମି. ର ଖାଲି ସ୍ଥାନ ଛାଡିବା ଦ୍ବାରା ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ, ଉପକାରୀ କୀଟର ଶିକାର ହୋଇଥାଏ।
- ହିଡ଼ରେ ଫୁଲ ଚାଷ କରିବା ଦ୍ବାରା ଉପକାରୀ କୀଟମାନଙ୍କର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ।

ରୋଗବାର ପ୍ରତି ୨ମି. ବା ୧୦ ଧାଡ଼ି ପରେ ଖାଲିସ୍ଥାନ

ହିଡ଼ରେ ଫୁଲ ଚାଷର ଉପକାରୀତା

- ଏହି ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ ମଧୁ ଓ ପରାଗ, ବିକଳ ଶିକାର ଏବଂ ଧାନର ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କୀଟଙ୍କ ପ୍ରକୃତିକ ଶତ୍ରୁ ମାନଙ୍କୁ ବସା ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି। ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଉପକାରୀ କୀଟମାନେ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ।
- ଏହି ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କୀଟ ଯେପରିକି, କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ, ପତ୍ରମୋଡ଼ା ପୋକ, ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ଇତ୍ୟାଦି ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି।
- ହିଡ଼ରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଫସଲ ଯେପରି, ଫୁଲ, ପନିପରିବା, ତାଲି ଜାତୀୟ ଶସ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବିକ୍ରି କରି ଚାଷୀ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟ କରିବା ସହିତ, ନିଜ ପରିବାରର ଖାଦ୍ୟପେୟରେ ବିବିଧତା ଆଣିପାରିବେ।
- ଜମିର ଉର୍ବରତା ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ହିଡ଼ରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଫସଲ ଯେପରିକି ତାଲି ଜାତୀୟ କିମ୍ବା ଝୁନଝୁନିଆ କୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ।
- ହିଡ଼ରେ ଫସଲ କରିବା ଦ୍ବାରା ଘାସ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇଥାଏ ଓ ଧାନର ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଯେପରିକି, ମହିଷା ରୋଗ, ଆହ୍ଲାଦ ପୋଡ଼ା ରୋଗ, ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇଥାଏ।

ଉପକାରୀ କୀଟ

ହିଡ଼ରେ କିପରି ଚାଷ କରାଯିବ ?

- ସାଧାରଣତଃ, ରୋଗବାର ପୂର୍ବରୁ ଓ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ କଡ଼କୁ କାଟି ଓ ତାର ଉପରି ଭାଗକୁ ସମତୁଲ କରି ହିଡ଼ ତିଆରି କରାଯାଇଥାଏ।
- ଧାନ ରୋଗବାର ଠିକ ପରେ ପରେ ହିଡ଼ରେ ତାଲି ଜାତୀୟ କିମ୍ବା ପନିପରିବା ମଞ୍ଜି ପୋତରୁ ଅଥବା ଫୁଲ ଚାରା ରୋପଣ କରନ୍ତୁ। ହିଡ଼ କାଦୁଆ ଥିଲେ ଶୁଖିଲା ମାଟି କିମ୍ବା ଖତ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ।
- ମଞ୍ଜି ପୋତିବା କିମ୍ବା ଚାରା ରୋଗବାର ପରେ କିଆରୀରୁ ପାଣି ଆଣି ହିଡ଼ରେ ଦିଅନ୍ତୁ।
- ଗେଣ୍ଡୁ ଚାରା ଲଗାଇଥିଲେ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗଛର ଅଗ ଛିଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଓ ଫୁଲ ଧରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହ ୩ ଗ୍ରା. ନାଇଟ୍ରୋଫସ୍ ମିଶାଇ ସ୍ପ୍ରେ କରନ୍ତୁ।

ଇକୋଲୋଜିକାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ- ହିଡ଼ରେ ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ ଚାଷ

ହିଡ଼ରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା କେତେକ ଫସଲ

ଗେଣ୍ଡୁ

ଭେଣ୍ଡି

ମଟର

ବରଗୁଡ଼ି

ହରଡ଼

ବିରି

ଧଣିଆ

ମୁଗ

ହିଡ଼ରେ ଫୁଲ ଚାଷ କରାଯାଇଛି

(ଫଟୋ ସୌଜନ୍ୟ: ଆଇ.ଆଇ.ଆର୍.ଆର୍. ଓ ଇରୀ)

ଅଧିକ ସୂଚନା ପାଇଁ
ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ;

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
ଫୁର୍ ସଂ. - ୩୪୦/ସି, ସହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ବର, ୭୫୧୦୦୭
ଫୋନ୍ - (୦୬୭୪) ୨୫୮୪୯୨୯, ୱେବ୍: www.irri.org, www.rkbodisha.in